

**AZ ÖKOTURIZMUS JÖVŐJE - ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉS A GYÖNGYÖSI
DIÁKOK KÖRÉBEN KÖRNYEZETTUDATOSSÁGI ASPEKTUSBÓL**
THE FUTURE OF ECOTOURISM - COMPARATIVE ANALYSIS IN CASE OF
STUDENTS IN GYÖNGYÖS FROM ENVIRONMENTAL CONSCIOUSNESS ASPECT

Szeberényi András¹, Varga-Nagy Adrienn PhD²

¹PhD hallgató, ²adjunktus

^{1,2}Szent István Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Regionális Gazdaságtani
és Vidékfejlesztési Intézet

E-mail: ¹andras.szeberenyi@gmail.com, ²Varga.Nagy.Adrienn@gtk.szie.hu

Összefoglalás

Az ökoturisták környezettudatos szemléletű emberek, akik jellemzően szeretnek távolabb utazni a városoktól, időt tölteni a természetben, a klasszikusnak számító vidéken kirándulni, felfedezni és óvni a természet csodáit, megismerni a helyi szokásokat, embereket. Jellemzően ezek a turisták igyekeznek minél kevesebb negatív hatást gyakorolni a környezetre, miközben annak tisztaságát, érintetlenségét óvják, tudatosak a szállásválasztásban és az utazás módjában is, hogy minél kevésbé terheljék a környezetet. Az ökoturizmus szemléletének terjedése a fenntarthatóság szempontjából rendkívül fontos. A fiatalok új nemzedéke különböző szintű ismeretekkel rendelkezik a környezettudatosság és a környezetbarát viselkedés tekintetében. Az online tér az egyik legértékesebb kulcs, amely segíthet az ilyen jellegű viselkedés elterjedésében (Begley, 2008). Ebben a tanulmányban középiskolás diákok és egyetemi hallgatók lettek megkérdezve, a környezettudatossággal kapcsolatos problémákról és arról, hogy az online tér segítségével, milyen szinten tudnak részt vállalni a környezettudatosság elterjedésében, például az okostelefonon használható alkalmazások segítségével. A tanulmány Gyöngyös városában lett elvégezve, középiskolás és egyetemista diákok között. A középiskola neve, Berze Nagy János Gimnázium, ahol összesen 493 diák lett megkérdezve, de ebből csak 465 kérdőív került kiértékelésre, mivel 28 diák nem volt jelen a kérdőív lekérdezésekor vagy valamilyen hibás kitöltés miatt nem volt értékelhető a kérdőív. Az eredmények azt mutatják, hogy a résztvevő diákok nagyrésze fokozottan elméjében tartja a környezettudatosság és a környezetvédelem fontosságát. A diákok a médiából, mint például a közösségi média is, tapasztalatot és ismeretet szereznek a környezettel kapcsolatos témakörökkel kapcsolatban (Kovács, 2010).

Abstract

Eco-tourists are environment conscious people who typically love to travel far away from cities, spending time in nature, exploring the classic countryside, discovering and protecting nature's wonders, getting to know local customs and people. Typically, these tourists try to minimize negative impact on the environment while protecting their clarity, their untouchedness, conscious of the choice of accommodation and the way to travel. The new generation of young people have different level of knowledge about environmental awareness and environmentally friendly behaviour. The online space can be one of the most valuable keys among others which can help to spread this kind of behaviour even more (Begley, 2008). In this study, secondary school students' awareness of environmental issues and the level of their active participation in this activities have been identified in the online space like how the social media can help in the environmental awareness by the help of smartphone applications. The study was carried out in Gyöngyös city by conducting a survey on students in high school and university. The name of the high school is Berze Nagy János Gimnázium where a total amount of 493 students were

asked but only 465 questionnaires were evaluated because 28 students were not present or they filled it out badly. In the Eszterházy Károly University a total amount of 147 students were asked. The results of the study showed a high level of environmental awareness among participant students. Students also gain experiences in the field of environment from mass media, social media (Kovács, 2010).

Kulcsszavak: ökoturizmus, fenntarthatóság, környezettudatosság, környezetbarát viselkedés, online tér, közösségi média, középiskolás diákok

JEL besorolás: O13, Q20, Q42, R10, Z32

LCC: S589.75-589.76

Bevezetés

A mindennapi életben is egyre inkább fontos a környezettudatosság, mely befolyásolja a turisztikai célú utazásokat is. Ez egyrészt megmutatkozik a vendégek magatartásában, a keresletben, valamint a különböző desztinációk kínálatában is. Bár napjainkban az ökoturizmus (zöld turizmus, fenntartható turizmus, természetjáró turizmus stb.) egyre inkább előtérbe kerül, mégis több évtizedes múltra tekint vissza, ugyanis az alapját adó természet mindig is szoros kapcsolatban állt a turizmussal. Dinamikusan növekszik azon szolgáltatók száma, amelyek valamilyen formában törekszenek a környezettudatos szolgáltatások kialakítására és bevezetésére (Magyar-Sulyok, 2014).

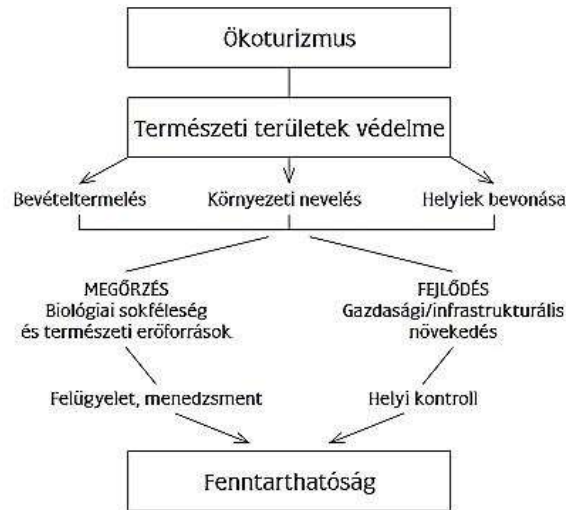
Az ökoturista számára elsődleges szempont, hogy úgy ismerje meg egy terület természeti, kulturális értékeit, hogy közben környezetbarát módon teheti ezt. Az ökoturizmus fogalmát az 1970-es évek végén határozták meg először, de pontos, és jól körülhatárolt definíciója tulajdonképpen nincs (Tóth, 2011). Az ökoturizmus, a Természetvédelmi Világszövetség definíciója szerint a következő: „Az ökológiai turizmus, vagy ökoturizmus a környezetért felelősséget vállaló utazás és látogatás a viszonylag zavartalan természeti területeken, azok természeti, valamint jelen és múltbeli kulturális értékeinek élvezete és értékelése céljából, úgy, hogy kíméli azokat a látogatás hatásainak mérséklésével, valamint a helyi népesség társadalmi, gazdasági előnyökhöz való juttatásával.”²

Az ökoturizmus fejlődésének az 1980-1990-es évek adtak igazán előrelépést, amikor is a tömegturizmus negatív hatásainak enyhítését célul kitűző ökoturizmus azt kívánta demonstrálni, hogyan segíthet a turizmus a természeti környezet megőrzésében és a helyi lakosság jóllétének növelésében. „A Turisztikai Világszervezet (World Tourism Organization, UNWTO) meghatározására támaszkodva öt fontos jellemzőt emelhetünk ki az ökoturizmussal kapcsolatban:

1. Magában foglalja mindazon turizmusformákat, amelyek során a fő motiváció a természet megfigyelése, illetve a természeti területek hagyományos kultúrájának elismerése.
2. Edukációs és interpretációs jellemzőket tartalmaz.
3. Általában (nem kizárólag) kis csoportokban szervezett és kis, helyi tulajdonú vállalkozások által menedzsel.
4. Minimalizálja a természetre és a társadalmi-kulturális környezetre gyakorolt negatív hatásokat.
5. Támogatja a természeti területek védelmét (gazdasági előnyök/bevételek, munkahelyteremtés, természeti és kulturális értékek elismertségének növelése)” (Varga-Nagy et al, 2017; Magyar-Sulyok, 2014).

² <http://www.szallasmkteting.hu/turisztikai-definiciok/27-okoturizmus-zoldturizmus>

A fenntartható fejlődés lényege, hogy jelen igényeinket a rendelkezésünkre álló erőforrásokból olyan mértékben és minőségben elégítsük ki, hogy a következő generáció igényei is legalább ilyen szinten kielégíthetőek legyenek. A fenntartható turizmus olyan turizmusformát jelent, ahol a különböző attrakciókat és látnivalókat úgy használjuk, hogy a következő generációnak is láthatóak legyenek. Az ökoturizmus ennek megvalósításában segít, hiszen fő célja a természeti és kulturális erőforrások védelme, megőrzése (Tóth, 2011). A fenntarthatóság és az ökoturizmus kapcsolatát szemlélteti az 1. ábra.

1. ábra: Az ökoturizmus és a fenntarthatóság kapcsolata

Forrás: Ross–Wall, 1999-t idézi: Magyar-Sulyok, 2014.

Az ökoturizmus számtalan más turisztikai formával is összekapcsolódik (pl. aktív turizmus, falusi turizmus, agroturizmus stb.) és többféle szempontból is vizsgálható, megközelíthető. Beszélhetünk szűkebb értelemben vett ökoturizmusról, amikor a turistának nagyon erős kötődése van a természethez, látogatási idejét, partnereit, az utazás során a fizikai aktivitását és a szolgáltatásokra való igényét is e szerint választja meg. Tágabb értelemben is beszélhetünk ökoturizmusról, amikor a turistának a környezettudatossága nem kifejezetten erős, de mint igény megfogalmazódik. Lazább, felszínebb kapcsolata van a természettel, de szívesen választ természet közeli helyet az utazásához. Kevésbé preferálja a fizikai aktivitást, jellemzően az utazás során a kényelemre törekszik, melyhez a szolgáltatásokat is ennek megfelelően párosítja. Az 1. táblázatban láthatóak az ökoturizmus szűkebb és tágabb értelmezésének jellemzői.

1. táblázat: Az ökoturizmus értelmezése

Jellemzők	Szűkebb értelemben (hard)	Tágabb értelemben (soft)
Környezettudatosság	Erős	Felszínes
Látogatás	Speciális látogatás	Több céllal történő látogatás
Utazás	Hosszú	Rövid
Létszám	Kis csoportok	Nagyobb csoportok
Fizikai aktivitás	Aktív	Passzív
Fizikai igény	Kihívás	Kényelem
Szolgáltatások	Kevés elvárt szolgáltatás	Szolgáltatások iránti igény
Természettel való kapcsolat	Mély, közvetlen kapcsolat	Lazább, kevesebb kapcsolat
Hangsúly	Hangsúly a személyes élményen	Hangsúly az interpretáción
Szervezés	Saját szervezés	Utazási irodák, tour operátorok

Forrás: Weaver, 2005-t idézi: Magyar-Sulyok, 2014, saját szerkesztés

Magyarország területének egytizede természetvédelmi terület, így hazánk ökoturisztikai kínálata – az ország természeti adottságaiból adódóan – igen sokszínűnek mondható. A Földművelésügyi Minisztérium 2016-os jelentése alapján több száz kifejezetten ökoturisztikai létesítmény található hazánkban (2. táblázat), melyet részben vagy egészben a Nemzeti Park Igazgatósága kezel. Ezeknek a létesítményeknek a számát tovább növelik az országos jelentőségű védett természeti területek (nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek, természetvédelmi területek, természeti emlékek), melyeknek a száma 307, valamint további közel 1800 helyi jelentőségű természetvédelmi terület és természeti emlék.

2. táblázat: Ökoturisztikai létesítmények Magyarországon (A Nemzeti Park Igazgatóság által teljes mértékben vagy részben kezelésben lévő létesítmények)

Létesítmény típusa	Darab
Fogadó-, látogató-és oktatóközpontok	33
Tanösvények	180
Tájházak	7
Arborétum, botanikus kert	3
Barlangi bemutatóhelyek	42
Egyéb bemutatóhelyek (pl. múzeum, kiállítás stb.)	61
Erdei iskolai bázishely	15
Összesen:	341

Forrás: FM, 2016.³

„A környezettudatosság olyan magatartásforma, amely az egyént felelős viselkedésre készíteti az élhető környezet fenntarthatóságát szolgáló feladatok megvalósításában, és a természeti értékek megőrzésében”.⁴ A környezettudatosság és környezetvédelem témaköre megkérdőjelezhetetlen fontossággal bír napjainkban és ez évről-évre egyre inkább csak fokozódik (Sembery és Tóth, 2004). Többek között ezért is jár számos előnnyel ezen kutatási terület tanulmányozása.

A fiatalság fogyasztói magatartása rendkívül erős hatást gyakorol a környezetünkre a jövőben. Ezért nagyon fontos annak a vizsgálata, hogy a jelen generáció milyen környezettudatos magatartásformával rendelkezik, illetve hogy hogyan lehet ezt a magatartásformát erősíteni, előmozdítani, kialakítani. Ennek egyik fontos eszköze lehet a környezeti nevelés. Hazánkban eddig csak elenyésző kutatás foglalkozott speciálisan a fiatalok környezettel kapcsolatos szokásaival.

A környezeti problémákat illetően Leeming és Porter (1997) is azt javasolják, hogy a fiatal generációra érdemes kiemelt figyelmet fordítani, mivel

- ők kevésbé rendelkeznek kialakult, nehezen megváltoztatható, környezetre káros szokásokkal;
- hosszabb idő áll rendelkezésükre a környezetminőség befolyásolására;
- másokat is hatékonyan ösztönözhetnek a környezetbarát életmód megvalósítására (Marjainé et.al, 2014)

Egy 2014-ben készült hazai felmérés szerint a fiatalok (15-25 év közöttiek) rendkívül fontosnak tartják a környezet védelmét, melyre többen a gyakorlatban is odafigyelnek. Ez többek között a villamos energia hatékony fogyasztására, a szelektív hulladékgyűjtésre illetve a kedvezőbb energia besorolású háztartási készülékek vásárlására értendő. A kutatás szerint a környezettudatosságot az életkor és az iskolai végzettség is befolyásolja, hiszen az életkor

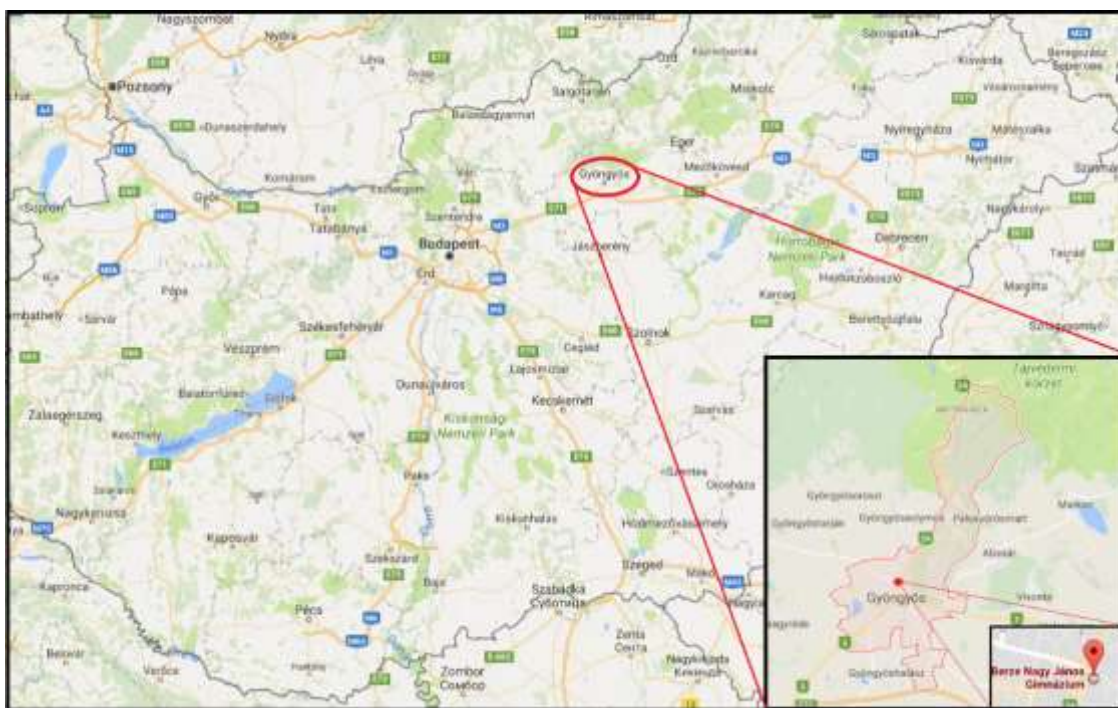
³ http://www.termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/Tenyek&Adatok/Termeszetvedelmi_adatok-20161231.pdf

⁴ <http://www.szallasmarketing.hu/turisztikai-definiciok/27-okoturizmus-zoldturizmus>

előrehaladtával és az iskolázottság emelkedésével a környezettudatos magatartás is egyre inkább fontossá válik (Tremmer, 2014).

Jelen tanulmányban egy olyan kutatás részeredményeit kívánjuk bemutatni, mely Gyöngyös településhez köthető középiskolások és egyetemisták körében végzett primer kutatásból származnak. Ez a kutatás folyamatosnak mondható abból a szempontból, hogy a középiskolások megkérdezése csak az első lépés volt a település esetében. Gyöngyös, mint a kutatás célterülete megfelelő választásnak bizonyult, mert sok már megvalósult és jelenleg futó projekt is van, amelyek a környezettudatosság, a megújuló energiák vagy a környezetvédelem témakörében érintettek.

Amint a 2. ábrán is látható, Gyöngyös az Észak-Magyarország régióban található, közel a fővároshoz, Budapesthez, amely nagyjából 75 km-re van. Gyöngyös területe 55km² és Heves megyében található. A jelenlegi lakosság száma 29510 fő, és évente folyamatosan csökken mintegy 300 emberrel. Például, 2005-ben a népesség 32789 volt, 2012-ben a hatalmas munkaerőhiány miatt, ez a szám 31018 főre csökkent. A következő években a város helyzete nem javult, mivel 2015-re ez a szám 29920-ra csökkent (TeIR, 2017). Ennek egyik fő oka, hogy a fővárosnak sokkal több munkalehetősége van, a bérek versenyképesebbek, ezért a gyöngyösi aktív lakosság inkább Budapesten dolgozik, még akkor is, ha ez napi tömegközlekedést és rengeteg utazásra szánt időt igényel (Kassai-Ritter, 2011).

2. ábra: Gyöngyös és a Berze Nagy János Gimnázium helye a térképen, 2017.

Forrás: Saját készítésű ábra, a Google Térkép segítségével, 2017. szeptember

Az összehasonlításban szereplő egyetem, nem messze található a gimnázium helyéhez viszonyítva, gyalog nagyjából 800 méterre, a belvárostól pedig körülbelül 1 kilométerre. Környezeti tényezők szempontjából az egyetem elhelyezkedése optimális, mivel nem csak a Mátra van nagyon közel, hanem a Farkasmályi Pincesor is, amely közkedvelt turisztikai látványosság és az egyetem képzésének gyakorlati részét is képezi.

Az elmúlt évek során több megújuló- és zöld energiával kapcsolatos projekt is szerepet játszott Gyöngyös fejlesztésében, amelyekben nem csak a Gyöngyösi Önkormányzat vett részt, hanem az egyetem (EKE-KRC), az Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség (NORDA), a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara és néhány környező középiskola is. Ezek

legfőbb célja az volt, hogy a környezettudatossági szempontokat, hogyan lehetne még inkább fokozni, előtérbe helyezni vagy segíteni a biomassza vagy napenergia felhasználásának segítségével az épületek és a mezőgazdaság esetében. Egyik legfőbb ilyen a „Zöld energiával a zöld Magyarorszáért” projekt volt, amely 2012. november 30. és 2015. április 23. között futott. Ezen időszak során a projektben elkészült egy 1 órás kisfilm, egy 44 részes műsorsorozat, 24 darab rendezvény, 9 féle brosúra, 4 könyv, amelyek mind hozzájárultak a környezettudatossági szemléletmód elterjedéséhez a helyi lakosok, diákok, cégek esetében és a környező településeken ⁵

Anyag és Módszertan

A kutatás során először a középiskolás diákok kerültek megkérdezésre, összesen 493 fő, de ebből csak 465 kérdőív került kiértékelésre, mivel nem mindenki volt jelen a kérdőív személyes lekérdezésekor vagy valamilyen hibát vétettek a kitöltések során. A kiválasztott helyszín a Berze Nagy János Gimnázium volt, ahol 16 osztály vett részt összesen a kutatás során. Ebben a tanulmányban egy általános kutatás készült a középiskola és az Eszterházy Károly Egyetem – Károly Róbert Campusán, ahol 147 hallgató került megkérdezésre Gazdaság- és Menedzsment Szakon. Erre azért volt szükség, mert meg szeretnénk vizsgálni, hogy mi a különbség a hallgatók tudása esetében, illetve, miként változott a hozzáállásuk a környezetvédelemhez az évek során.

„A leíró kutatások esetében a megkérdezés a leginkább megfelelő” módszer az információk feltárására (Kotler, 1998). A megkérdezési módszerek közül a standard kérdőíves megkérdezést választottuk. A kutatás során igyekeztünk minél alaposabban körül járva a témát, emellett egyszerű, célratoró és nem félreérthető kérdéseket feltéve megismerni a válaszadó diákok véleményét (Malhotra és Simon, 2009). Ez az egyik leghatásosabb, mégis könnyű módja annak, hogy adatokat gyűjtsünk primer kutatáshoz. A kérdőív lekérdezése személyesen történt mind a középiskola, mind pedig az egyetem esetében is, annak érdekében, hogy a diákok segítséget kaphassanak az esetlegesen felmerülő, a kérdőív kitöltésére és értelmezésére vonatkozó kérdések megválaszolásában. A kérdőív összesen 33 kérdést tartalmaz az alábbi témákat érintve: környezetvédelem, környezettudatosság, környezettudatos életmód, online kommunikációs ismeretek, közösségi média hatása és szerepe a megújuló energiaforrások esetében, valamint, alkalmazásfejlesztési készségek.

Az egyetem esetében, azért a Gazdaság- és Menedzsment Szak került kiválasztásra a kutatáshoz, mert a gyöngyösi campuson ezen a szakon oktatják a legtöbb olyan tantárgyat, amely kapcsolatban van a környezetvédelem, a környezettudatos életmód vagy az online kommunikáció témakörével - például: Globalizáció, Környezetgazdaságtan, Innovációs módszertan, Szolgáltatásmarketing, Online kommunikáció a marketingben.

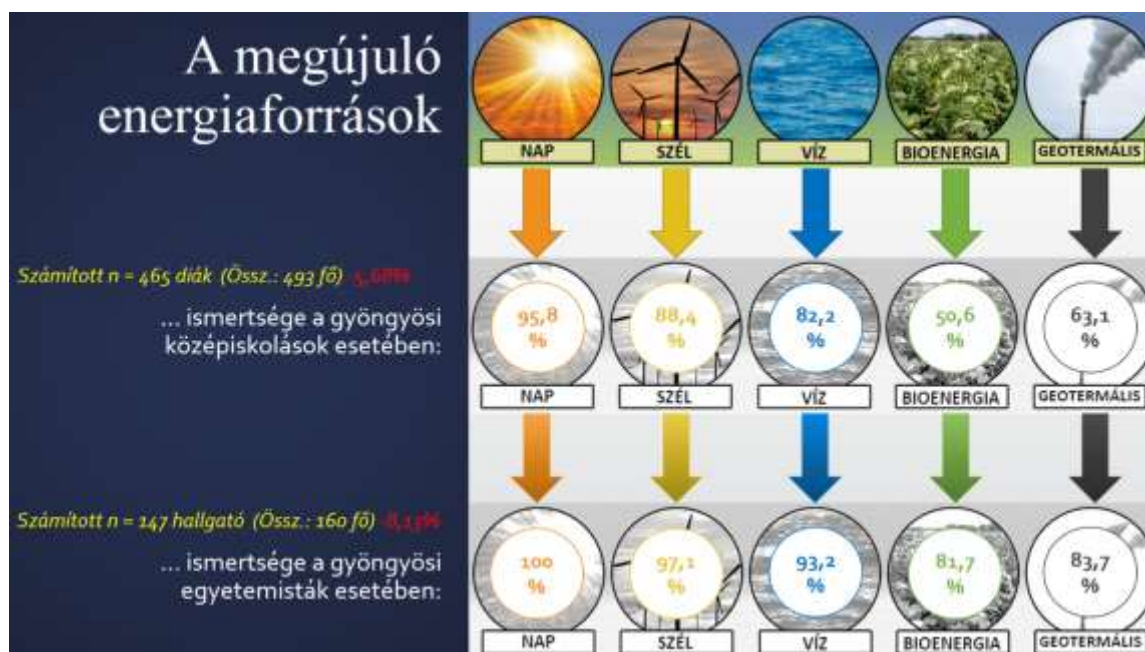
Eredmények

A kérdőív első felében a környezettudatos életmód témakörhöz kapcsolódó kérdések kerültek megfogalmazásra, arra vonatkozóan például, hogy, mikor hallottak először erről a témáról, milyen lehetőségeket ismernek, amelyek segítségével csökkenteni lehetne a környezetet ért károkat, milyen vásárlási szokásaik vannak, illetve, milyen emberi tulajdonságokkal rendelkeznek, amelyek befolyásolják a környezetre és a környezettudatos nevelésre gyakorolt hatásukat. A következő ábrák a kutatás néhány összehasonlító elemzéseit szemléltetik.

A 3. ábrán látható 5 különböző megújuló energiatípus, amelyek megvizsgálásra kerültek, megnevezve sorban: nap-, szél-, vízenergia, bioenergia és a geotermikus energia. Először a

⁵ <http://kutatas.karolyrobert.hu/>, 2015.

középiskolás diákok kerültek megkérdezésre, aztán az egyetemi hallgatók. Az ábra esetében, az volt a vizsgálandó kérdés, hogy: „Milyen fajta megújuló energiákat ismersz?”. A 465 megkérdezett diák 95,8%-a ismeri a napenergiát, míg az egyetemisták esetében ez 100%, vagyis teljeskörű volt az ismeret. A szél- és vízenergia esetében egyértelműek az eredmények, előbbinél 88,4% a középiskolások, és 97,1% a hallgatók esetében, míg az utóbbinál ez 82,2% és 93,2%. A bioenergia és a geotermikus energia esetében már másabb a helyzet, ugyanis a bioenergiáról csak a középiskolás diákok 50,6%-ának, vagyis csak kicsivel több, mint felének van ismerete erről. Az életkor valamelyest segít az ismeretek megszerzésében, mivel ugyanezen energia esetében az egyetemisták 81,7% ismeri a bioenergiát, ezzel mutatva az előző eredményhez viszonyított növekedést.

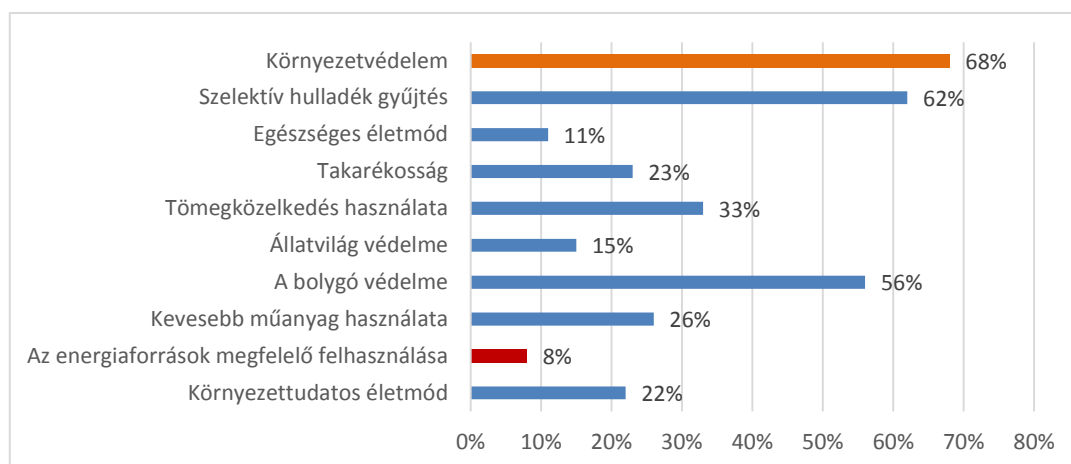
3. ábra: A középiskolás diákok és egyetemista hallgatók általános ismerete a megújuló energiafajtákról, 2017.

n1= 465; n2=147

Forrás: Saját szerkesztésű ábra, saját primer kutatás alapján, 2017.

A következő kérdés, egy nyílt kérdés volt, hogy megismerjük a diákok saját véleményét a környezetvédelemmel kapcsolatban: "Mit gondolsz a környezettudatos életről, mint fogalomról?" A 4. és 5. ábrán láthatók a különböző eredmények. A zöld vonal a válaszadók azon részét jelzi, akiknek a "Környezetvédelem" fogalma jut először eszükbe a környezettudatos életmódról. A piros vonal pedig azt a kevés válaszadó véleményét jelöli, akik az energiaforrások megfelelő felhasználására gondoltak, amikor először látták ezt a fogalmat.

A 4. ábrán látható a középiskolás diákok véleménye a környezettudatos életmódról. A válaszokat összegezve, 10 különböző kifejezést lehet kategorizálni. A leggyakoribb esetben a környezetvédelem fogalma jutott eszükbe, mintegy 68%-nál, amelyet 62%-kal követ a szelektív hulladékgyűjtés, a harmadik pedig a bolygó védelme volt, 56%-kal. Még megemlíthetjük a megújuló energiák megfelelő felhasználását, mert ez a kifejezés meglepően kevésbé volt gyakori a diákok körében.

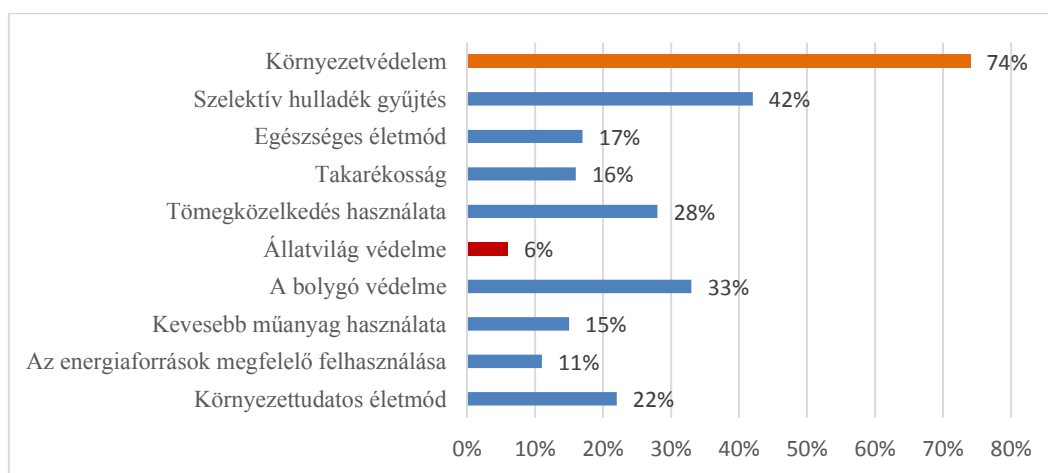

4. ábra: A gyöngyösi középiskolás diákok véleménye a környezettudatos életmódról, mint fogalomról, 2017.

n= 465

Forrás: Saját szerkesztés, saját kutatás alapján, 2017.

Az 5. ábrán az egyetemista hallgatók véleménye látható a környezettudatos életmódról. A kategóriák megegyeznek a 4. ábrán látható kategóriákkal. A leggyakrabban, mintegy 74%-ban a környezetvédelem fogalma jutott eszükbe a hallgatóknak, amelyet a szelektív hulladékgyűjtés követett 42%-kal, és a bolygó védelme 33% -kal. Az egyetemi hallgatók esetében megemlíthetjük az állatvilág védelmét, mivel ez a kifejezés kevésbé gyakori, összehasonlítva a 4. ábrán az energiaforrások megfelelő felhasználásával.

5. ábra: A gyöngyösi egyetemista hallgatók véleménye a környezettudatos életmódról, mint fogalomról, 2017.

n= 147

Forrás: Saját szerkesztés, saját kutatás alapján, 2017

Következtetések

A tanulmányban leírt primer kutatások alapján megállapítható, hogy rengeteg potenciál van a környezettudatosság és a megújuló energiák témakörében. Ez a kutatás csak kis részben tudta bemutatni az eredmények egy részét, de ezekből az ábrákból is észrevehető, hogy a környezettudatosság mennyire fontos. A kezdőötlet eleinte az volt, hogy csak a középiskolák kerüljenek bele a kutatásba, de később az eredmények segítségével nyilvánvalóvá vált, hogy az egyetemi hallgatók bevonásával, sokkal átfogóbb képet kaphatunk a diákok környezettudatosságáról, valamint összehasonlító elemzések elkészítését is lehetővé teszi. A

kutatásból kiderült, hogy valóban számít, hogy milyen korcsoportok esetében, illetve, milyen képzettségi szinten tesszük ezt meg (általános iskola, középiskola, egyetem, stb.). Az eredmények eltérőek lesznek nem csak a diákok kora miatt, hanem a képzettségi és általános tudás béli szintjük miatt is. Lépéseket kell tennünk azért, hogy belső erőforrásokat is mozgósítsunk, amelyek további segítséget tudnak nyújtani a fejlesztésben (Áldorfai és Czabadai, 2014). Erre jó példa lehet a 4. és 5. ábra, mert mindkét szinten a diákok új ötletekre tehetnek szert a környezetvédelemmel kapcsolatban, de ahogyan a kérdőívek eredményei is mutatják, főleg a fiatal generáció nyitott a zöld és fenntartható értékekre, mint például az ökoturizmusra is (Varga-Nagy et al, 2017).

A tanulmány egy minimális szeletét mutatja be annak a kutatásnak, amely a fiatal generációknak a véleményét és hozzáállását szemlélteti a környezettudatossággal kapcsolatban. Az eredmények alapján megállapítható, hogy a környezettudatos viselkedés, környezetvédelem megvalósulása és cselekedetei életkoronként eltérőek. A fiatal generációk szerint egyes tevékenységek szorosabban, míg más tevékenységek kevésbé szorosan kapcsolódnak a környezettudatos viselkedéshez. A tanulmány témájaként felvetett ökoturizmus jövője szempontjából is fontos megállapítások ezek. A fiatal generációk esetében érdekes eredmény, hogy pl. az állatvilág védelme vagy az energiaforrások megfelelő felhasználása kevésbé fontos környezettudatos magatartásformák, a környezetvédelem szempontjából nem gondolnak ezekre feltétlenül. Az ökoturizmus szempontjából ezek fontos tényezők, így a fiatalok körében ezen területek erősítése és fontosságának előtérbe helyezése fontos feladat.

Összességében az ökoturizmushoz kapcsolódóan pozitív jövőképben bizakodhatunk, hiszen a fiatal generációnak egyre inkább fontos a környezet védelme, a tudatos életmód, a szelektív hulladékgyűjtés, a közlekedésből eredő szennyezés mérséklése, a takarékoság és összességében a bolygó védelme. Már fiatal korban felismerték, hogy a fenntarthatóság és az ezzel összefüggő szemléletmód nagyon fontos, mely magatartásforma egyre inkább természetessé válik náluk, melyet vélhetően az idősebb generáció hatására is alkalmaznak. Az ökoturizmus terjedése tekintetében ezek a szemléletmódok elengedhetetlenek és rendkívül értékesek.

Köszönetnyilvánítás

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma ÚNKP-17-3 Kódszámú Új Nemzeti Kiválósági Programjának Támogatásával Készült”

Irodalomjegyzék

1. Áldorfai Gy. – Czabadai L. (2014): Helyi válaszok a globális kihívásokra (Local responses to global challenges), *Acta Carolus Robertus 2014 vol 4(2)*, Károly Róbert Főiskola, Gyöngyös, 9-18.
2. Begley E. (2008): *Living like Ed: A Guide to the Eco-friendly Life*, Publisher: Paw Prints
3. Földművelésügyi Minisztérium Környezetügyért Felelős Helyettes Államtitkárság (2016): Természetvédelmi adatok 2016. december 31-i állapot szerint. Budapest, 2017.
http://www.termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/Tenyek&Adatok/Termeszetvedelmi_adatok-20161231.pdf
4. Kassai Zs. – Ritter K. (2011): Local rural development programs in disadvantaged rural micro-regions, *Gazdálkodás 55 (4)*, 337-346.

5. Kotler P. (1998): Marketingmenedzsment, Műszaki Könyvkiadó, 1998, pp. 156.
6. Kovács R. (2010): Megújuló energia kézikönyv (Renewable Energy Handbook), Publisher: Poppy Seed Kiadó,
7. Leeming, F. C. – Porter, B. E. (1997): Effects of participation in class activities on children's environmental attitudes and knowledge. The Journal of Environmental Education, 28. 33–42 DOI: <https://doi.org/10.1080/00958964.1997.9942821>
8. Malhotra N. K. – Simon J. (2009): Marketingkutató, Budapest, Akadémiai Kiadó Zrt., pp. 832.
9. Magyar Zs–Sulyok J (2014): Az ökoturizmus helyzete Magyarországon. Turizmus bulletin (2014) XVI. évfolyam 2. szám
10. Marjainé Szerényi Zs et.al (2014): A fiatalok fogyasztási és életmódbeli szokásai a környezeti nevelés tükrében. „Fenntartható fogyasztás, termelés és kommunikáció”, Budapesti Corvinus Egyetem. http://epa.oszk.hu/00000/00035/00155/pdf/EPA00035_upsz_2012_11-12_015-036.pdf
11. Sembery P. – Tóth L. (2004): Hagyományos és megújuló energiák (Traditional and renewable energies), Publisher: Szaktudás Kiadó Kft.
12. TeIR – Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (2017): Letöltési oldal: <https://www.teir.hu/helyzet-terkep/kivalasztottmutatok.html?xteiralk=htk&xids=1001,1002,1009,1010,1011,1012,1017,1018&xtertip=T&xterkod=523>
13. Tóth É (2011): Az ökoturizmus fogalma, formái és feltételei. Pannon Egyetem, Georgikon Kar, Keszthely. <http://www.georgikon.hu/tanszekek/agrargaz/T%C3%B3th%20%C3%89va/%C3%96koturizmus%20menedzsment/3eloadas.pdf>
14. Tremmer T (2014): Környezettudatosak a fiatalok a kutatás szerint. VEOL, a Veszprém megyei hírportál <https://www.veol.hu/hirek/kornyezettudatos-fiatalok-1606359/>
15. Zöld energiával a zöld Magyarorszáért projekt hivatalos weboldala (2017): Letöltési oldal: <http://kutatas.karolyrobert.hu/>
16. Varga-Nagy A. - Káposzta J. - Nagy H. (2017): Zöldturizmus a jövő stratégiai iránya? (Green tourism as the future strategic direction?) Studia Mundi – Economica 4:(1) pp. 94-102. (2017) DOI: <http://dx.doi.org/10.18531/Studia.Mundi.2017.04.01.94-102>
17. <http://www.szallasmktg.hu/turisztikai-definiciok/27-okoturizmus-zoldturizmus>
18. http://www.termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/Tenyek&Adatok/Termeszetvedelmi_adatok-20161231.pdf